

วรรณคดี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กิจกรรมนักเรียน (Student Activities) ไม่ใช่เป็นเรื่องใหม่ของวงการศึกษามาก่อนหน้านี้แล้ว แต่ได้เรียกชื่อแตกต่างกันไปทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ เช่น เรียกชื่อว่า กิจกรรมนอกหลักสูตร (Out of Curricular Activities) บาง กิจกรรมเสริมหลักสูตร (Promotional Curricular Activities) บาง บางทีก็เรียกกิจกรรมพิเศษ (Extra Activities) กิจกรรมร่วมหลักสูตร (Co-Curricular Activities) ก็มีและบางทีก็เรียกว่า กิจกรรมครูและนักเรียน (Teacher -Student Activities) กิจกรรมพัฒนาการ (Development Activities) กิจกรรมโรงเรียน (School Activities) บาง กิจกรรมริเริ่ม (Initiatory Activities) บาง กิจกรรมชีวิตในโรงเรียน (School -life Activities) บาง อย่างไรก็ตาม แม้จะเรียกชื่อแตกต่างกันแต่ก็มีจุดมุ่งหมายในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้เหมือนกัน ¹

นักการศึกษาต่างก็ได้ให้ความหมายของกิจกรรมไว้หลาย ๆ ท่าน ซึ่งก็ไม่แตกต่างกันมากนัก เช่น คาร์เตอร์ วี กูด (Carter V. Good) ได้ให้ความหมายไว้ว่า "กิจกรรมนักเรียนคือโปรแกรมและการจัดดำเนินงานซึ่งนักเรียนนักศึกษาหรือสถาบันทางการศึกษาจัดทำขึ้น เพื่อสร้างความเพลิดเพลิน เพิ่มพูนความรู้ ให้โอกาสนักเรียนได้แสดงความสนใจ ความสามารถ ไม่มีการให้คะแนน ต้องจัดหาเงินเพื่อดำเนินการเองและอยู่ภายใต้การควบคุม"

¹ สมลักษณ์ สุดหอม, "โปรแกรมการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522) : 17.

² Carter V. Good, Dictionary of Education (New York : McGraw-Hill, 1945), : 7.

ของสถานศึกษา" ¹ ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ โรเบิร์ต คัมบริว เฟรคเคอริค (Robert W. Frederich)² แฮร์รี่ ซี แมคคาวน์ (Harry C. Makown)³ และบพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ ⁴ ที่ได้ให้ความหมายของกิจกรรมนักเรียนว่า หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนแก่นักเรียนนอกห้องเรียน โดยความสมัครใจของนักเรียนที่จะเข้าร่วมดำเนินการ โดยความเห็นชอบและสนับสนุนจากคณาจารย์และไม่มีภาระใด ๆ ในอันที่จะส่งเสริมให้นักเรียนเลื่อนชั้นหรือสำเร็จการศึกษา ส่วน กอ สวัสดิคพานิชย์ ได้ให้ความหมายสั้น ๆ กล่าวว่า "กิจกรรมนักเรียน คือ งานซึ่งครูและนักเรียนจัดขึ้น เพื่อส่งเสริมการเจริญเติบโตของนักเรียนเพิ่มเติมจากที่บ่งไว้ในหลักสูตร" ⁵ และจิตรารัตน์ โพธิมาเกะ ได้ให้ความหมายเพิ่มเติมว่า "กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับวิชาการโดยตรง อาจจัดขึ้นในชั่วโมงพิเศษ ในเวลาเรียนหรือหลังจากเลิกเรียน" ⁶

¹ Robert W. Frederich, The Third Curriculum (New York : Appleton Century Crofts, 1959), : 213.

² Harry C. Makown, Extra Curricular Activities (New York : The Macmillan Company, 1956), : 4.

³ Ellsworth, Jomskins, Extra Class Activities for all Pupils (Washington : Federal Security Agency Office of Education, 1950), : 10.

⁴ บพพงษ์ บุญจิตราคุลย์, หลักการบริหารการศึกษาทั่วไป ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522 : 34 -35. (เอกสารอัครสำเนา)

⁵ กอ สวัสดิคพานิชย์, "กิจกรรมเสริมหลักสูตร" ประมวลนิเทศการศึกษา (พระนคร : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2497) : 125 - 127.

⁶ จิตรารัตน์ โพธิมาเกะ, "การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเกณฑ์" เอกสารการนิเทศการศึกษา ฉบับที่ 220 ภาควิชาพัฒนาคำถามและเอกสารวิชาการ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2523 : 1 -3.

ส่วน สุภรณ์ ประดับแก้ว ให้ความหมายว่า "กิจกรรมนักเรียนเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร เป็นสิ่งที่นักการศึกษาจัดขึ้นเพื่อให้เด็กรู้จักวิธีเริ่มใหม่กิจกรรมต่าง ๆ ตามหลักปรัชญาที่ว่า Learning by doing" ¹ กล่าวโดยสรุป กิจกรรมนักเรียนหมายถึง กิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนนอกเหนือไปจากกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนในหลักสูตรให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อสนองความสนใจ เพื่อส่งเสริมพัฒนาบุคลิกภาพ คุณนิสัยของนักเรียนให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตร

กิจกรรมนักเรียนมีคุณค่าและมีประโยชน์ต่อนักเรียนมาก เพราะจะเป็นเครื่องช่วยเสริมให้เด็กเกิดพัฒนาการในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านร่างกาย จิตใจ ทักษะความเป็นผู้นำ การกล้าแสดงออก การร่วมมือกันปฏิบัติงาน ² ทอมสกิน (Ellsworth Tomskins) กล่าวว่า "กิจกรรมนักเรียนเป็นประสบการณ์ที่ดี เป็นส่วนเสริมการเรียนการสอนตามประมวลการเรียนในหลักสูตรให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น" ³ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ มิลเลอร์ (Miller) โมเยอร์ (Moyer) และแพททริก (Patrick) อ้างถึงในอนุชา เทวราชสมบูรณ์ วิทยานิพนธ์เรื่อง "เจตคติของผู้บริหารโรงเรียน ครูและครูปกครองนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด พิจิตร" ที่กล่าวว่า กิจกรรมนักเรียน

006320

¹ สุภรณ์ ประดับแก้ว, คู่มือบริหารโรงเรียน (กรุงเทพมหานคร : ศึกษาสัมพันธ์ 2521) : 209.

² อมรชัย คันทิเมธ, "การบริหารงานภายในโรงเรียน" จันทร์เกษม 160 (พฤษภาคม - มิถุนายน 2524) : 7.

³ Ellsworth, Tomskins, Extra Class Activities for all Pupils (Washington : Federal Security Agency Office of Education, 1950) : 10.

นอกจากจะมีประโยชน์ต่อตัวนักเรียนเองแล้วยังช่วยในการบริหารโรงเรียนและชุมชน¹ กล่าวได้ว่า กิจกรรมนักเรียนเป็นภาระหนึ่งที่จำเป็นจะต้องจัดขึ้น เพราะเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาที่จะช่วยให้ความมุ่งหมายของการศึกษา บรรลุผลสำเร็จอย่างสมบูรณ์และจะเป็นวิถีทางที่จะทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสวงหาประสบการณ์ด้วยตนเอง² ทั้งยังช่วยให้นักเรียนได้ฝึกฝน ได้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง และช่วยเสริมสร้างการมีวิถีชีวิตอย่างประชาธิปไตยของนักเรียน เพราะกิจกรรมส่วนใหญ่ดำเนินการโดยนักเรียน เพื่อนักเรียนและเป็นของนักเรียน โดยมีครูเป็นเพียงผู้ให้คำแนะนำ ปรึกษาหารือ³ แต่เป็นที่น่าเสียดายที่ครูใหญ่หรือผู้บริหารบางคนไม่เข้าใจและไม่สนใจที่จะจัดกิจกรรมเหล่านี้ขึ้น โดยคิดแต่เพียงว่าทำให้เสียเวลาเรียน ซึ่งความจริงการจัดกิจกรรมเหล่านี้ก็เป็นการจัดการเรียนการสอนในอีกแบบหนึ่งนั่นเอง⁴

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมนักเรียนในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย การจัดกิจกรรมนักเรียนดังต่อไปนี้

¹ Flankin A Miller, Jame H. Moyer and Robert R. Patrick, Planning Student Activities (New Jersey : Prestice Hall Englewood Clippis, 1959).

อ้างถึงใน อนุชา เทวราชสมบูรณ์, "เจตคติของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้บริหารของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตร" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิชญโลก, 2523), หน้า 6.

² ศึกษาธิการ กระทรวง, หลักสูตรมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2521 และคู่มือการจัดกิจกรรมนักเรียน 2520 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศาสนา, 2521) : 17 -18.

³ ชาวัน มณีวงษ์, "การบริหารกิจการนักเรียน" เอกสารการสัมมนาผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ภาควิชาการการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, 2523 (เอกสารอัครสำเนา).

⁴ อมรชัย ตันติเมธ, "การบริหารงานภายในโรงเรียน", หน้า 7.

1. เพื่อให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย
2. เพื่อให้มีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
3. เพื่อให้มีความเข้าใจและเลื่อมใส ในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

4. เพื่อให้มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ภายในขอบเขตของ

กฎหมาย

5. เพื่อให้มีความซาบซึ้งในคุณค่า คำรงไว้และส่งเสริมเอกลักษณ์ วัฒนธรรม

อันดีงามของชาติไทย

6. เพื่อให้เกิดความรักและสามัคคีในหมู่คณะ
7. เพื่อส่งเสริมทักษะ ความถนัดและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
8. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายและจิตใจ และรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิด

ประโยชน์

9. เพื่อให้รู้บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและสร้างความมั่นคงของชาติ
10. เพื่อให้เป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรมอันดีงาม
11. เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา¹

นอกจากที่กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมนักเรียน เพื่อให้ถือปฏิบัติโดยทั่วกันแล้ว จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมนักเรียนที่จัดขึ้นเพื่อให้นักเรียน ใฝ่ทำงานที่ตนชอบและกระทำกิจกรรมที่สำคัญที่ปรารถนาให้ได้ผลดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ เป็นการ เปิดโอกาสให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมตามระบอบประชาธิปไตย ฝึกความมีน้ำใจ รู้จักอดทน และให้ความร่วมมือแก่หมู่คณะ ช่วยให้นักเรียนฝึกการ เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี รู้จักใช้เหตุผล จัดให้นักเรียนมีโอกาสเข้าสังคมได้อย่างกว้างขวาง ส่งเสริมความสามารถพิเศษและความ

---

¹ ศึกษาธิการ กระทรวง, คู่มือการจัดกิจกรรมนักเรียนระดับประถมและมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2520 (กรุงเทพมหานคร : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2521) :

สนใจของนักเรียนรวมทั้งเรื่องอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากการเรียนประจำ¹ อีกทั้งเพื่อช่วยให้นักเรียนมีขวัญดีและคนหานักเรียนที่มีลักษณะดีเด่น² เพื่อช่วยฝึกความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ให้นักเรียนเข้าใจ รับผิดชอบในค่านันทนาการและช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนให้ใกล้ชิดอีกด้วย³

มีผู้จำแนกประเภทของกิจกรรมตามลักษณะของการจัดแตกต่างกัน เช่น กระทรวงศึกษาธิการ ระบุไว้ว่า กิจกรรมที่ควรจัดมีดังนี้

1. กิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารีหรือกิจกรรมผู้นำเพื่อประโยชน์
2. กิจกรรมศาสนา
3. กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย
4. กิจกรรมส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์
5. กิจกรรมการ弈ห้องสมุด
6. กิจกรรมส่งเสริมการใช้สินค้าไทย
7. กิจกรรมอนุรักษ์ศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อม
8. กิจกรรมทัศนศึกษา
9. กิจกรรมส่งเสริมวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตร⁴

¹ Charks Forrest, Allen, Thomas Alexander and Hendru Means, Winston, Extra Curricular Activities in the Elementary Schools (Washington; 1937) : 9.

² Harry Mckown, Activities in the Elementary School (New York: Mc Graw -Hill, 1938) : 13 - 26.

³ ประเสริฐ วิชาการและคณะ, กิจกรรมเสริมหลักสูตร (กรุงเทพมหานคร : กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2520) : 6 -7.

⁴ วิชาการ กระทรวง, คู่มือการจัดกิจกรรมนักเรียนระดับประถมและมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2520 : 2 -3.

กล่าวได้ว่า กระทรวงศึกษาธิการ ได้แบ่งกิจกรรมนักเรียนตามลักษณะการควบคุม คือกิจกรรมบังคับให้ทุกโรงเรียนจัด ได้แก่ กิจกรรมลูกเสือ ยุวภาษาต เนตรนารี กิจกรรมศาสนาและวัฒนธรรมไทย อีกประเภทหนึ่ง คือ กิจกรรมที่ควรเลือกจัด ได้แก่ กิจกรรมส่งเสริมวิชาการ ตามหมวดวิชาในหลักสูตร การบำเพ็ญประโยชน์ นันทนาการ ยุวเกษตรกร การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การทัศนศึกษาและการส่งเสริมสินค้าไทย¹ แต่ วันนอร์ มะทา แบ่งประเภทของกิจกรรมแตกต่างออกไป เป็นกิจกรรมการประชุม (Assembly) กิจกรรมประเภทจัดตอนกลางคืน (Club Night) กิจกรรมการสมาคมและการพักผ่อน (Social and Recreation) กิจกรรมประเภทเสริมสร้างความสัมพันธ์ (Joint Programs) กิจกรรมประเภทแลกเปลี่ยนสิ่งของความรู้หรือความสนใจ (Club Exchanges) กิจกรรมประเภทเสริมการเรียนการสอน (Club as Assistants to the Teachers) กิจกรรมประเภทการช่วยพัฒนาสถานศึกษา (Replacing and Repairing School Property) กิจกรรมประเภทการผลิตและจำหน่ายสิ่งของ (Making and Selling Articles)² ส่วนนพพงษ์ บุญจิตราคุสัย แบ่งประเภทของกิจกรรมนักเรียนออกเป็น 6 ประเภทด้วยกัน คือ กิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมโครงการสอนในชั้นเรียน ได้แก่ ชุมนุมวิชาการต่าง ๆ กิจกรรมที่ช่วยพัฒนาความสนใจเฉพาะและความสามารถพิเศษ ได้แก่ ชุมนุมละคร โคว้าที่³ กิจกรรมที่เป็นบริการภายในโรงเรียน โดยมุ่งฝึกปกครองตนเองและบริการส่วนรวม ได้แก่ สภานักเรียน คณะกรรมการนักเรียน กิจกรรมประเภทที่ช่วยพัฒนาทางด้านจิตใจ น้ำใจและศีลธรรม ได้แก่ ลูกเสือ ยุวภาษาต ชุมนุมทางศาสนา กิจกรรมทางสังคมและนันทนาการ มุ่งพัฒนาการอยู่ร่วมกัน การเข้าสังคมและการพักผ่อนหย่อนใจ กิจกรรมประเภททางด้านกีฬา สร้างความสามัคคี

¹ อนุชา เทวราชสมบูรณ์, "เจตคติของผู้บริหารโรงเรียน ครูและบุคลากร นักเรียนที่มีต่อกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด พิจิตร" : หน้า 8.

² วันนอร์ มะทา, กิจกรรมเสริมหลักสูตรทฤษฎีและปฏิบัติ (ศึกษา 332) : 5.

มีน้ำใจ ได้แก่ ชุมนุมทางด้านกีฬา เป็นต้น¹ แต่มีบางท่านแบ่งประเภทกิจกรรมนักเรียนอย่างง่าย ๆ เป็นกิจกรรมการจัดงานรื่นเริงในโอกาสต่าง ๆ กิจกรรมการไปทัศนศึกษาหรือพักผ่อน การแข่งขันกรีฑานักเรียน การร่วมพิธีทางศาสนา กิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์ ตลาดนัดนักเรียน เป็นต้น² จากสภาพการจัดกิจกรรมนักเรียนในระดับประถมศึกษาพอสรุปได้ว่า กิจกรรมที่จัดแบ่งออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ กิจกรรมเกี่ยวกับวิชาการ กิจกรรมเกี่ยวกับการออกกำลังกายและนันทนาการ กิจกรรมเกี่ยวกับศาสนา ศิลปและวัฒนธรรม กิจกรรมเกี่ยวกับการบำเพ็ญประโยชน์ และกิจกรรมเกี่ยวกับการปกครองและการประชุม³

หลักเกณฑ์การจัดกิจกรรมนักเรียน

กระทรวงศึกษาธิการได้วางหลักเกณฑ์การจัดกิจกรรมนักเรียนเอาไว้ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมต้องเป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลในการดำเนินงาน
2. จะต้องเป็นไปเพื่อวางรากฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
3. จะต้องเป็นไปเพื่อส่งเสริมนักเรียนให้มีระเบียบวินัยในตนเอง
4. จะต้องเป็นไปเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างนักเรียนและครู
5. การจัดกิจกรรมจะต้องปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ
6. การจัดกิจกรรมใด ๆ จะต้องมีการวางแผนและระเบียบข้อบังคับของกิจกรรม โครงการและระเบียบข้อบังคับ จะต้องเป็นของโรงเรียน

¹ นพพงษ์ จิตราคุศลย์, หลักการบริหารการศึกษาทั่วไป : หน้า 34.

² ปราโมทย์ แก้วคล้าย, "กิจกรรมพิเศษของโรงเรียน" ประชาศึกษา 27 (8 มีนาคม 2519) : 19 -22.

³ อุนษา เทวราชสมบูรณ์, "เจตคติของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตร" : หน้า 9.

7. นักเรียนจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมบังคับอย่างน้อยอย่างใดอย่างหนึ่งตามสามารถและความถนัด ความสนใจ อย่างน้อย 1 กิจกรรม
8. ทุกกิจกรรมจะต้องมีครู อาจารย์ในโรงเรียนเข้าร่วมรับผิดชอบดำเนินการ
9. บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมจะต้องเป็นบุคคลที่อยู่ปัจจุบันในสถานศึกษา นั้น เว้นแต่วิทยากรให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าสถานศึกษา
10. การจัดให้มีกิจกรรมเลือกใด ๆ หรือไม่ ให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าสถานศึกษา นั้น ๆ
11. การจัดกิจกรรมใด ๆ ให้โรงเรียนควบคุมการรับ - จ่ายเงินหรือทรัพย์สินของอื่น ๆ ให้เป็นไปตามระเบียบ ประหยัด เพื่อความมั่นคงของชาติ
12. ในกรณีที่หัวหน้าสถานศึกษาพิจารณาเห็นว่า กิจกรรมใด ๆ ไม่เหมาะสม มีการกระทำหรืออาจนำมาซึ่งภัยอันตรายต่อความมั่นคงของชาติ ให้สถานศึกษาสั่งยกเลิกกิจกรรมนักเรียน ¹

นอกจากนี้ บุญทัน อยู่ขุมบุญ ได้รวบรวมหลักการจัดกิจกรรมนักเรียนที่ควรยึดถือเป็นแนวปฏิบัติเอาไว้ว่า ควรตั้งจุดมุ่งหมายให้แน่นอน เคนซัด และให้สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียนและสภาพท้องถิ่น ควรร่วมกันวางโครงการและรายละเอียดต่าง ๆ ของกิจกรรมที่ดำเนินการ จัดให้มีการบริหารและการนิเทศติดตามผลอย่างมีระบบ โดยเฉพาะครู อาจารย์ในโรงเรียนทุกคนต้องเห็นความสำคัญของกิจกรรมและตระหนักว่า การจัดกิจกรรมนักเรียนนั้น จะช่วยการพัฒนาตัวนักเรียนเป็นสำคัญ กิจกรรมนักเรียน ควรมีความสำคัญเท่ากับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และควรจะต้องสอดคล้องกับบทเรียนในชั้นเรียน และการดำเนินงานควรมาจากการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินงานนักเรียน เพื่อที่จะได้เสนอกฎ ข้อบังคับ โดยมีครูเป็นเพียงที่ปรึกษา กิจกรรมหนึ่ง ๆ ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนที่สนใจได้ปฏิบัติกิจกรรม

¹ ศึกษาธิการ กระทรวง, คู่มือการจัดกิจกรรมนักเรียนระดับประถมและมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2520, : หน้า 4.

อย่างทั่วถึง และไม่ควรมีให้นักเรียนมากในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งเท่านั้น ควรจัดสรรงบประมาณให้เหมาะสมและเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทช่วยเหลือการจัดกิจกรรมบางประการสุดท้ายที่ควรเน้นก็คือ ควรมีการประเมินผลการจัดกิจกรรม เพื่อแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่อไป¹

ดังนั้น การจัดกิจกรรมนักเรียนควรมุ่งถึงเกณฑ์ในการจัด ตลอดจนบุคคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุก ๆ ฝ่าย ดังเช่น กิลเบิร์ต (Gillbert) ได้เสนอแนะเอาไว้ว่า

1. กิจกรรมนักศึกษาและการบริการให้ความรู้ทั้งหลายต้องจัดควบคู่กันไปกับการให้ความรู้ทางด้านเนื้อหาวิชา แต่ในบางครั้งก็มีความซ้ำซ้อนกันบ้าง
2. สถานศึกษามีหน้าที่พัฒนานักศึกษาให้เจริญควบคู่ไปกับความเจริญของสังคม เพราะสังคมที่เปลี่ยนไปจะกระทบต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของนักศึกษา
3. กิจกรรมนักศึกษาจะต้องพัฒนาและสนองความต้องการของนักศึกษาที่แท้จริง
4. การจัดกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือนักศึกษาเพียงคนเดียว ก็กับการช่วยเหลือกลุ่ม นักศึกษามีความสำคัญเท่าเทียมกัน
5. การจัดกิจกรรมที่เหมาะสมและถูกต้องจะต้องส่งเสริมความรู้ด้านเนื้อหาวิชาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น²

ขั้นตอนในการดำเนินงานการจัดกิจกรรมนักเรียน

1. ขั้นเตรียมงาน ได้แก่ การเตรียมบุคลากร โดยผู้บริหารศึกษาหาความรู้

¹บุลตัน อยู่ชมบุญ, กิจกรรมรวมหลักสูตร การบริหารกิจกรรมนักเรียน เอกสารประกอบการสอนวิชาศึกษา 332 ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยครู เชียงราย, 2524 : 41 - 42.

² Wren C. Gillbert, Student Personnel Work in College (New York : The Roneld Press Company, 1951), p. 4.

ควยตนเองให้เข้าใจเพื่อที่จะได้ถ่ายทอดให้บุคลากรในหน่วยงานต่อไป จากนั้นกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ให้แน่นอนในการจัดกิจกรรม จัดประชุมคณะครู - อาจารย์ในโรงเรียนให้เข้าใจ เปิดโอกาสให้อภิปรายแสดงความคิดเห็นกันอย่างทั่วถึง ในกรณีที่ชาคบุคลากรที่มีความชำนาญในกิจกรรมใด ๆ ควรจัดส่งครูอาจารย์ไปศึกษา ศึกษาน เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาของตน นอกจากจัดประชุมวางแผนงานและโครงการในการดำเนินงานอย่างละเอียดแล้วจะต้องจัดเตรียมงานในค่านอุปกรณ์ เครื่องมือและองค์ประกอบอื่น ๆ เช่น สถานที่ เครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ตลอดจนงบประมาณในการดำเนินงานให้พร้อม

2. ขั้นริเริ่ม โดยจัดประชุมชี้แจงและรื้อให้นักเรียนเกิดความสนใจ เห็นความสำคัญและเข้าใจความมุ่งหมายและประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมแต่ละประเภท จากนั้นสำรวจความสนใจและความสามารถของนักเรียน เพื่อช่วยให้นักเรียนเลือกสมัครเข้าเป็นสมาชิกของกิจกรรมต่าง ๆ ได้ถูกต้อง

3. ขั้นดำเนินงาน โรงเรียนพิจารณาคัดเลือกครูเพื่อทำหน้าที่ปรึกษากิจกรรมและแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นดำเนินงาน จากนั้นคณะกรรมการจัดทำเอกสารเพื่อแนะนำเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม เผยแพร่ให้ทราบทั่วถึงกัน ให้โอกาสนักเรียนได้ประชุมปรึกษาหารือกันเพื่อวางแผนจัดกิจกรรมต่าง ๆ โดยมีครูที่ปรึกษาร่วมอยู่ด้วย นักเรียนแต่ละกลุ่มประชุมสมาชิกเพื่อทำความเข้าใจในการดำเนินงานและจัดตั้งคณะกรรมการชั่วคราว เพื่อร่างระเบียบของกลุ่มขึ้น เสนอร่างระเบียบต่อโรงเรียนเพื่อขออนุมัติใช้ดำเนินการ เมื่อได้รับอนุมัติแล้ว จึงดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน และคณะกรรมการดำเนินงานตามแผนงานหรือโครงการที่วางไว้ โดยมีครูที่ปรึกษาให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิดต่อไป

4. ขั้นประเมินผล การจัดกิจกรรมทุกครั้งจะต้องมีการประเมินผล เพื่อต้องการทราบว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ มากน้อยเพียงไรและมีปัญหา อุปสรรคอะไรบางที่จะได้นำไปพิจารณาปรับปรุงแก้ไข ในการดำเนินงานครั้งต่อไป การดำเนินงาน การวางแผน การประเมินผล โดยกำหนดวิธีการ เวลาและเครื่องมือ ให้ทุกฝ่ายที่เข้าร่วมกิจกรรมช่วยกันประเมินผล และใช้เทคนิควิธีการหลายๆ วิธี ได้แก่ การใช้แบบสอบถาม การไต่ถาม การสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมและจากการตรวจดูผลงาน เป็นต้น ควรมีการเสนอผลการ-

ประเมินผลต่อที่ประชุมใหญ่ และให้ทุกคนที่มีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรมทราบทั่วถึงกัน ¹

คงได้กล่าวมาแล้วว่า กิจกรรมนักเรียนมีบทบาทและเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนมากมาย ดังเช่น สุมิตร คุณานุกร กล่าวสรุปประโยชน์ของกิจกรรมนักเรียนว่า ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ในชั้น ช่วยพัฒนาความสนใจและความสามารถพิเศษของผู้เรียน เป็นบริการให้แก่โรงเรียนและสังคม อีกทั้งส่งเสริมการเข้าสังคมและการพักผ่อน ส่งเสริมในด้านกีฬา ² ซึ่งจะเป็นสิ่งที่จะช่วยนักเรียนในการพัฒนาบุคลิกภาพ ให้ความรอบรู้และได้ทำงานในสิ่งที่ตนสนใจและสามารถใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ³ จนกล่าวได้ว่า กิจกรรมนักเรียนและกิจกรรมในหลักสูตรเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันแทบจะไม่อาจแยกออกจากกันได้ แม้ว่าวิธีการ อุปกรณ์และเครื่องมือในการจัดกิจกรรมนั้นแตกต่างกันก็ตาม ⁴ กิจกรรมนักเรียนสามารถให้ประสบการณ์ที่ดีที่สุดตามความต้องการของหลักสูตร นอกจากนี้ยังสามารถให้บทเรียนอันมีคุณค่ายิ่งแก่ชีวิตนักเรียนอีกด้วย ⁵ แต่ในบางครั้ง กิจกรรมนักเรียนก็อาจทำให้เกิดผลเสียได้ เช่น การจัดกิจกรรมนักเรียนมากเกินไปทำให้ผลการเรียนของนักเรียนตกต่ำ ครูมีการะับผิดชอบมากขึ้น เสียเวลาเรียนของ

¹ บุญทัน อัญชมนพญา, กิจกรรมเสริมหลักสูตร การบริหารกิจกรรมนักเรียน, หน้า 48 -49.

² สุมิตร คุณานุกร, หลักสูตรและการสอน, : หน้า 101.

³ Nathan S. Blount and Herbert J Klausmeir, Teaching in the Secondary School (New York : Harper & Low, Publisher, 1968), p. 516.

⁴ Harry C. Mckown, Extra Curricular Activities : P. 4.

⁵ Adolph Unruh "Some Criterion for Evaluating a Program of Activities," School Activities X (1 September, 1949), : 4.

นักเรียน และกิจกรรมบางอย่างต้องลงทุนมาก ผลที่ได้ไม่คุ้มค่า¹ กิจกรรมบางอย่างทำให้
แตกความสามัคคีหรือเป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติ² ดังนั้น จึงเป็นสิ่งที่สถานศึกษาทั้งหลาย
ควรพึงสังวรและระมัดระวังไม่ให้เกิดผลเสียหายขึ้นได้

คงได้กล่าวมาแล้วในตอนต้นว่า กิจกรรมนักเรียนไม่ใช่เป็นเรื่องใหม่หากแต่มีมา
นานแล้ว สุวิทย์ โคตรชญ์ ได้รวบรวมประวัติของการจัดกิจกรรมนักเรียนไว้ในวิทยานิพนธ์
เรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับความสนใจในกิจกรรมเสริมหลักสูตร
วิชาวิทยาศาสตร์" กล่าวสรุปว่า กิจกรรมนักเรียนเริ่มในปี 246 ก่อนคริสตกาล พลาโต
(Plato) นักปราชญ์ชาวกรีก ได้ตั้งสถาบันการศึกษาชื่อ อคาเดมี (Academy) ขึ้น
กิจกรรมและทรัพย์สินของสถาบัน ครูและนักเรียนช่วยกันดูแล นักเรียนที่ได้รับหน้าที่ดูแลจะต้อง
ได้รับเลือกจากนักเรียนคนอื่น ๆ โดยการลงคะแนนลับและให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นกลุ่ม กลุ่มละ
10 วัน ซึ่งโรงเรียนต่าง ๆ ได้นำเอาวิธีการนี้ไปใช้ สถาบันนี้ตั้งอยู่ได้ 900 ปี จนถึงสมัย
จักรพรรดิ จัสติเนียน (Justinian) ได้ทรงล้มเลิกสถาบันนี้ ในปี ค.ศ. 529 ถัดจากนั้น
อริสโตเติล (Aristotle) ผู้เป็นศิษย์ของพลาโต (Plato) ได้ตั้งสถาบันไลซีอิม
(Lisim) ขึ้นมา มีวิธีการดำเนินงานเช่นเดียวกับอคาเดมี (Academy) คือจัดให้นัก-
เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมซึ่งนับว่าเป็นการศึกษาอย่างหนึ่ง อริสโตเติล (Aristotle)
กล่าวว่า การที่ยอมรับให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนนั้น เป็นเหตุอันดีแห่งการ
ศึกษาที่ว่าด้วยศิลปแห่งการอยู่ร่วมกัน ต่อมากิจกรรมดังกล่าวได้ขบเขาไป ในสมัยที่กรีกอยู่
ในระยะเสื่อมและได้มีการฟื้นฟูการศึกษาอีกครั้งหนึ่งในสมัยต่อมา โดย วัตซอริโน คา เฟลตา

¹ พันส์ หันนาคินทร์, หลักการบริหารโรงเรียน (กรุงเทพมหานคร : วัฒนา-
พานิช สารานุกรม, 2519) : 161.

² เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, การบริหารกิจการนักเรียน ภาควิชาบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2520 : 112. (อัครสำเนา).

(Wattorino da Plato) เป็นครูสอนในโรงเรียนปาดังและเวนิซ เขามีความเชื่อว่า การจัดการศึกษาของอาศัยความสนใจและความสามารถของผู้เรียนเป็นรากฐาน จึงจัดให้มีกิจกรรมทางค่านพลศึกษาและการแข่งขันกีฬา โดยให้นักเรียนเป็นผู้จัดดำเนินการเอง ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเพลตา (Plato) เป็นครูคนแรกที่จัดให้มีการแข่งขันกีฬาขึ้นในโรงเรียน¹

กิจกรรมนักเรียนได้รับความสนใจเรื่อยมา โดยเฉพาะในอเมริกา เมื่อ 50 ปีที่แล้ว-มา อัลเบิร์ต เค เฟรตเวล (Elbert K Fretwell) ได้เปิดสอนวิชา Extra Curricular Activities ที่ Teacher's College Columbia University ใน New York² และมีผู้สนับสนุนเขียนหนังสือเกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียนอีกหลายเล่ม จึงทำให้โรงเรียนต่าง ๆ ในสหรัฐอเมริกา เริ่มตื่นตัวและเห็นความสำคัญของกิจกรรมนักเรียนและได้เป็นที่นิยมกันแพร่หลายในเวลาต่อมา

ชญ แสงศักดิ์ ได้รวบรวมวิวัฒนาการของการจัดกิจกรรมนักเรียนในรอบ 30 ปีที่ผ่านมา สรุปได้ว่า ก่อนสิ้นสงครามโลกครั้งที่ 2 ระหว่าง พ.ศ. 2480 - 2490 การพัฒนาการศึกษาแผนใหม่ของไทยได้ขาดตอนไป เพราะเราเกือบไม่ได้ติดต่อกับต่างประเทศ ดังนั้นการค้นคว้าทางการศึกษาเกือบไม่มีเลย แนวการจัดการศึกษามีแนวโน้มไปแบบยุโรป กิจกรรมนักเรียนเน้นหนักไปทางเรื่องบุขนพหหาร การกีฬาและเนตรนารี ต่อมาในระยะปี พ.ศ. 2490 - 2500 หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นระยะที่มีการสำรวจภาวะการศึกษา มีการส่งเสริมครูไปศึกษาต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ไปศึกษาต่อที่สหรัฐอเมริกา เมื่อนักศึกษาเหล่านั้นกลับมา ได้เริ่มเผยแพร่แนวความคิดที่ตนได้พบเห็นแก่วงการศึกษาทั่วไป นับว่าเป็นการพัฒนาการ

¹ สุวิทย์ โคตรธนู, "ความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับความสนใจในกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาวิทยาศาสตร์" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522) : 12 - 13.

² Elbert K. Fretwell, Extra Curricular Activities in School (Boston : Houghton Mifflin Co., 1931), p. : 4 -5.

ศึกษาวิชาที่นำมาเผยแพร่นี้เรียกว่า การศึกษาแผนใหม่¹ ซึ่งได้มาจากแนวความคิดเห็นของ
พวกปรัชญาพัฒนาการ ซึ่งมี จอห์น ดีวอี้ (John Dewey) เป็นผู้นำ ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า
กิจกรรมนักเรียนได้แนวความคิดมาจากสหรัฐอเมริกา²

ในด้านการศึกษา มีบุคคลที่สนใจทำการศึกษเกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียนไว้หลายท่าน
ทั้งของไทยและต่างประเทศ ได้แก่ ในด้านสำรวจสภาพการจัดกิจกรรมนักเรียนในสถานการ
ศึกษาระดับต่าง ๆ เช่น สุนทร โคตรบรรเทา ได้ศึกษาเรื่อง "การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดพระนครและธนบุรี" เมื่อปี 2506 โดยสำรวจ
กิจกรรมที่จัด วิธีดำเนินการ ปัญหาและอุปสรรคตลอดจนทัศนคติของครูและนักเรียนที่มีต่อการ
จัดกิจกรรมนักเรียนด้วยผลของการศึกษา พบว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จัดขึ้นได้แก่ สภานัก-
เรียน ชุมนุมทางวิชาการต่าง ๆ การไปศึกษานอกสถานที่ กิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์ งาน
สังสรรค์รื่นเริง การจัดทำหนังสือ การอภิปรายปาฐกถาและโต้วาที การจัดนิทรรศการ ฉาย-
ภาพยนตร์และการจัดการแข่งขันกีฬา ในการดำเนินงานส่วนใหญ่ มีคณะกรรมการบริหารชุมนุม
เป็นฝ่ายดำเนินการและมีอาจารย์ที่ปรึกษาคอยให้คำแนะนำปัญหาและอุปสรรคที่พบ คือ สมาชิก
ยังไม่สนใจเท่าที่ควร งบประมาณที่ใช้ดำเนินการไม่เพียงพอ สถานที่ไม่อำนวย เวลาจำกัด
และไม่แน่นอน จึงทำให้ไม่สะดวกแก่ครูและนักเรียนที่มาร่วมกิจกรรม³ ในระดับอุดมศึกษา
นั้น ธัชนาภรณ์ เสนาลักษณ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรของวิทยาลัย
อาชีวศึกษาของรัฐบาลในกรุงเทพมหานคร" ในปี 2517 โดยใช้กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้อำนวยการ-

¹ ธนู แสงศักดิ์, "ข้อคิดในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร" วิทยจารย์
69 (ธันวาคม, 2513) : 3 -18.

² สมคิด ศิริสัมพันธ์, "การเปรียบเทียบทัศนคติของครูและผู้บริหารที่มีต่อกิจกรรม
นักเรียนภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลในเขตการศึกษา 12" (วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520), หน้า 3 -4.

³ สุนทร โคตรบรรเทา, "การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในโรงเรียนมัธยมศึกษา
ตอนต้นในจังหวัดพระนครและธนบุรี" (วิทยานิพนธ์ปริญญาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์-
มหาวิทยาลัย, 2506), หน้า 103 - 105.

วิทยาลัยอาชีวศึกษา จำนวน 13 คน โดยการใช้แบบสัมภาษณ์ ผลของการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมทุกครั้งมีการกำหนดจุดมุ่งหมายโดยบุคคลที่มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน คืออาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรม ผู้อำนวยการและครูเรียน การดำเนินงานให้มีการเสนอโครงการดำเนินงานล่วงหน้าและวิทยาลัยได้ให้การสนับสนุนในด้านการเงิน สถานที่ กำหนดเวลาในการจัดกิจกรรม วัสดุอุปกรณ์และเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ตลอดจนการจัดหาบุคลากรพิเศษ เพื่อช่วยในการจัดกิจกรรมและมีการควบคุมอย่างมีระบบระเบียบ ปัญหาที่พบ ได้แก่ การจัดหาเงิน สถานที่และเวลา และพบว่า การจัดกิจกรรมประเภทกีฬาระหว่างสถาบันการศึกษานั้น มักจะเกิดกรณีพิพาทระหว่างสถาบัน โดยมีสาเหตุใหญ่คือ เรื่องส่วนตัว¹ ทั้งนี้ได้ว่าในระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษาของเราได้มีการสนับสนุนในการจัดกิจกรรมนักเรียนเป็นอย่างดี แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าในต่างประเทศนั้น สภาพการจัดกิจกรรมและปัญหาแตกต่างไปจากการจัดกิจกรรมในประเทศไทย เมื่อ โจเซฟ เอ็ดเวิร์ด ดูฮาน (Joseph Edward Doohan) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "Current Practices and Problems in Student Activities in four Maine Public Secondary Schools" ในปี ค.ศ. 1968 เพื่อศึกษาปัญหาและการจัดกิจกรรมนักเรียนในแต่ละโรงเรียน ในรัฐเมน โดยพิจารณาสิ่งที่ช่วยสนับสนุนกิจกรรมของนักเรียน ในชั้นมัธยมศึกษาและประถมศึกษา รวมทั้งได้ศึกษาชุมชน โดยการใช้แบบสัมภาษณ์ สังเกตและใช้แบบสอบถาม ผลของการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมนักเรียนนั้นมีปัญหาเกิดจากนักเรียนจำนวนมากต้องอาศัยรถรับส่งมาโรงเรียน ดังนั้น ในการดำเนินการจัดกิจกรรม จะต้องจัดรถรับส่งนักเรียนที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมหลังเลิกเรียนแล้ว ครูที่ปรึกษากิจกรรมมีไม่เพียงพอ การติดต่อระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานของชุมชนอย่างเป็นทางการมีน้อยและปัญหาความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคม สร้างความไม่เข้าใจระหว่างผู้ใหญ่กับความต้องการของเด็กวัยรุ่น ทางโรงเรียนจึงได้จัดโปรแกรมกิจกรรมให้กว้างขวางขึ้น นอกจากนี้

¹ ชัยนาถรณ์ เสนาลักษณ์, "การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรของวิทยาลัยอาชีวศึกษาของรัฐบาลในเขตกรุงเทพมหานคร" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517), บทคัดย่อ.

นักเรียนมีภาระพิเศษทางบ้านไม่อาจเข้าร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียนหลังเลิกเรียนได้¹

ในระดับประถมศึกษาชั้นนั้น วสันต์ พรหมบุญ ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ "โปรแกรมการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในโรงเรียนประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร" ในปี 2522 เพื่อศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในโรงเรียนประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ในด้านความมุ่งหมาย วิธีการจัด ประเภทของกิจกรรม การเข้าร่วม ตลอดจนปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ กลุ่มตัวอย่างประชากร ได้แก่ อาจารย์และนักเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ประเภทละ 250 คน ผลของการวิจัยพบว่า จุดมุ่งหมายในการจัดที่สำคัญคือ เพื่อส่งเสริมทักษะต่าง ๆ เช่น ทักษะการเป็นผู้นำ ผู้ริเริ่มในการจัดกิจกรรม ได้แก่ ฝ่ายบริหาร เงินที่นำมาจัดได้มาจากงบประมาณและเรียไรงจากนักเรียน เวลาที่ดำเนินการขึ้นอยู่กับชนิดของกิจกรรมหรือจัดในวันที่มีการเรียนการสอน ประเภทของกิจกรรมที่จัดขึ้นมี 9 ประเภท คือ กิจกรรมส่งเสริมการเป็นผู้นำและการปกครองตนเอง การบำเพ็ญประโยชน์และสังคม-สังเคราะห์ ศาสนาและประเพณี สังคมและการเข้าสังคม การกีฬา การรื่นเริงหรือนันทนาการ ใ้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ลูกเสือและเนตรนารี วิชาการ ปัญหาในการจัดกิจกรรม คือ อาจารย์บางคนไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร อุปกรณ์ไม่เพียงพอ ผู้ปกครองนักเรียนไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรมเสริมหลักสูตรเท่าที่ควร นักเรียนเองก็ไม่ให้ความสนใจ ไม่เข้าใจ และไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรมเสริมหลักสูตร²

จะเห็นได้ว่า ไม่ว่าจะการจัดกิจกรรมนักเรียนในระดับการศึกษาใด มักจะประสบปัญหาและอุปสรรคเกิดขึ้นเสมอ ในปี 2506 ทองสุข รัตนทรียงค์ จึงได้ทำการศึกษา เรื่อง

¹ Joseph Edward Doohan, "Current Practice and Problems in Student Activities in four Maine Public Secondary Schools," (Dissertation Abstracts) Vol. 29 No. 7 (January, 1969), p. 2146 -A.

² วสันต์ พรหมบุญ, "โปรแกรมการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในโรงเรียนประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร", : บทคัดย่อ

"ปัญหาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพระนคร และธนบุรี" ผลของการวิจัย พบว่า ปัญหาในการจัดกิจกรรมคือ ความรู้ความเข้าใจในด้านการจัดกิจกรรม ไม่ดีพอ ขาดความร่วมมือและความชำนาญในกิจกรรม มีปัญหาด้านการเงิน เวลา สถานที่ และตัวบุคคล ขาดผู้ให้การสนับสนุนและขาดการบริหารงานด้านกิจกรรมนักเรียนที่ดี จึงทำให้กิจกรรมที่จัดขึ้นไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร¹ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อัมพร ศีลารังษี ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับ "ปัญหาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนสาธิต" ในปี 2515 พบว่า ปัญหาในการจัดกิจกรรมส่วนใหญ่ เนื่องจากขาดงบประมาณสนับสนุน เวลาในการจัดไม่แน่นอน ขาดสถานที่ที่จะอำนวยความสะดวกและทั้งครูและนักเรียนขาดความเข้าใจในการจัดกิจกรรมเท่าที่ควร² จึงทำให้การจัดกิจกรรมนักเรียนไม่บรรลุจุดมุ่งหมาย เกี่ยวกับปัญหาในการจัดกิจกรรมนักเรียนนี้ นพพร พานิชสุข ได้ประมวลเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดกิจกรรมโดยแบ่งออกเป็น 6 ประการ ได้แก่ด้านเวลา กล่าวหาว่า เวลาในการจัดกิจกรรมมีน้อยเกินไป โดยอ้างถึง ผลงานวิจัยของ จันทร์พร พวงเจริญ ที่ได้ศึกษาเรื่อง "กิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา ของวิทยาลัยครู ในกรุงเทพมหานคร" ในปี 2516 พบว่า การจัดกิจกรรมมีเวลาน้อยเกินไป คิดเป็นร้อยละ 52.54 จากจำนวน 32 ทั้งนี้ เพราะโรงเรียนจักระบววิชาเรียนประจำวันอย่างเต็มที่ ด้วยอุปสรรคในการจัดกิจกรรมมีน้อยเกินไป ด้านการเงิน มักจะขาดปัจจัยทางด้านการเงินที่เพียงพอในการใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมนักเรียน ด้านความร่วมมือคือ ขาดความร่วมมือกันระหว่างครูกับนักเรียนและผู้บริหาร ซึ่ง

¹ ทองสุข รัตนศรีวงศ์, "ปัญหาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพระนครและธนบุรี" (วิทยานิพนธ์ปริญญาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2506), บทคัดย่อ.

² อัมพร ศีลารังษี, "ปัญหาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนสาธิต" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515), บทคัดย่อ.

ต่างฝ่ายต่างก็คิดว่า การจัดกิจกรรมนักเรียน ทำให้เสียเวลาในการเล่าเรียน ปัญหาด้านการวางแผน ซึ่งมักจะพบว่าในบางโรงเรียนมิได้มีการวางแผนงานการจัดล่วงหน้าและขาดการประสานงานร่วมมือกันทั้งฝ่ายบริหารและนักเรียน ด้านทักษะและประสบการณ์ ก็มักจะเกิดปัญหาในการจัดกิจกรรมนักเรียนเสมอ¹

เมื่อการจัดกิจกรรมนักเรียนประสบปัญหาและอุปสรรคมากมายดังกล่าว จึงมีผู้สนใจต่อการศึกษา ในด้านความคิด ของผู้ที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมนักเรียน เช่น ฮาโรลด์ เอฟ. บรีเนการ์ (Harold F. Brinegar) ได้ศึกษาเรื่อง " The Measurements of Attitude of High School Student Toward Their School " ในปี ค.ศ. 1952 ผลของการวิจัยพบว่า นักเรียนจำนวนมากกว่า 1 ใน 3 ของทั้งหมดต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน และมีความเห็นว่ากิจกรรมทั้งหมดควรจัดขึ้นในเวลาเรียน นอกจากกิจกรรมด้านกีฬา² ซึ่งไม่แตกต่างไปจากความคิดเห็นของนักเรียนไทยที่มีต่อกิจกรรมนักเรียนเมื่อเบญจมาศ เพิ่มสุขศรี ได้ศึกษา " การสำรวจทัศนคติของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดพระนครและธนบุรีที่มีต่อกิจกรรมเสริมหลักสูตร " ในปี 2508 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนจำนวน 380 คน ผลของการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความสนใจในกิจกรรมเสริมหลักสูตรพอสมควร นักเรียนต้องการที่จะจัดกิจกรรมเอง โดยให้ครูเป็นเพียงที่ปรึกษาเท่านั้น การดำเนินงานของการจัดกิจกรรมที่ผ่านมาได้ผลดีไม่เท่าที่ควร³ นอกจากนี้ วดี บัณฑิตจิตสกุล ได้ศึกษาเกี่ยวกับ " การสำรวจความสนใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในโรงเรียนสามเสน-

¹ นพพร พานิชสุข, " ข้อคิดการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา " นิตกร 1 (15 มกราคม 2524), หน้า 12 - 17.

² Harold F. Brinegar, " The Measurement of Attitude of High School Students toward Their School ", Thesis Abstract, Series, 1952 : p. 49 - 54.

³ เบญจมาศ เพิ่มสุขศรี, " การสำรวจทัศนคติของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดพระนครและธนบุรี ที่มีต่อกิจกรรมเสริมหลักสูตร " (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2508), บทคัดย่อ.

วิทยาลัย" ผลของการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความสนใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมและให้ความร่วมมือพอสมควร นักเรียนมีความเห็นว่า ครูยังขาดความชำนาญ ผู้ปกครองนักเรียนให้ความร่วมมือพอสมควร ปัญหาที่พบคือ เวลาที่จัดสถานที่และบางครั้งขาดความร่วมมือจากสมาชิก¹ ซึ่งผลการวิจัยที่กล่าวมาแตกต่างจากผลงานวิจัยของ พูนศิริ เจริญพันธ์ เมื่อได้ศึกษาเกี่ยวกับ "ความสนใจของนักเรียนโรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัยที่มีต่อกิจกรรมเสริมหลักสูตร" ในปี 2514 ซึ่งพบว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จัดขึ้นมี 2 ประเภทคือ การจัดสถานักเรียนและชุมนุมวิชาการต่าง ๆ สำหรับความสนใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรม ปรากฏว่า นักเรียนไม่ให้ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะผู้ที่ริเริ่มในการจัดกิจกรรม ได้แก่ อาจารย์หัวหน้าสาขาวิชา แทนที่จะเป็นผู้สอนและนักเรียนร่วมกันจัด ดังนั้นจึงมีนักเรียนจำนวนหนึ่งที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมใดเลย นอกจากนั้นยังพบว่า โรงเรียนไม่มีแผนงานโครงการจัดกิจกรรมที่แน่นอน ขาดระเบียบข้อบังคับจึงทำให้เกิดปัญหาอีกประการหนึ่ง กิจกรรมมักจะจัดในวันหยุด นักเรียนส่วนใหญ่ต้องการพักผ่อนและทำกรบ้าน จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ นักเรียนไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมเท่าที่ควร²

สุภาพ สัตยานนท์ ได้ศึกษา "ความคิดเห็นของนักเรียนในโรงเรียนสตรีวิทยา ที่มีต่อกิจกรรมเสริมหลักสูตร ปีการศึกษา 2517" กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 -5 ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ให้ความสนใจกิจกรรมพอสมควร มีความเห็นว่าการจัดกิจกรรมสนุกสนาน ทำให้มีความรู้เพิ่มขึ้น ช่วยฝึกทักษะการทำงาน สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับนักเรียนและระหว่างนักเรียนด้วยกัน เกี่ยวกับความสัมพันธ์กับผลการเรียน

¹ วณี บัณฑิตจิตสกุล, "การสำรวจความสนใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมเสริมหลักสูตรในโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2511), บทคัดย่อ.

² พูนศิริ เจริญพันธ์, "ความสนใจของนักเรียนโรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัยที่มีต่อกิจกรรมเสริมหลักสูตร" (วิทยานิพนธ์ปริญญาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2514), บทคัดย่อ.

นักเรียนส่วนหนึ่งเห็นว่า ทำให้ผลการเรียนต่ำลง ข้อบกพร่องที่พบอีกประการหนึ่งคือ เวลาจัดมีน้อย นักเรียนไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมทุกคน นักเรียนเสนอแนะว่าควรปรับปรุงกิจกรรมให้น่าสนใจยิ่งขึ้น ควรได้รับความร่วมมือและความคิดเห็นจากทุกฝ่าย ควรจัดกิจกรรมในวันหยุดหรือตามความเหมาะสม ควรแจ้งวัตถุประสงค์และประโยชน์ที่ได้รับ ควรเตรียมงบประมาณให้เพียงพอ¹

ในด้านความคิดเห็นของนักเรียนนั้นจะพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความสนใจในกิจกรรมนักเรียน ในต่างประเทศเองก็พบว่า นักเรียนมีความสนใจกิจกรรมมาก ดังเช่น Theodore Andrew Beranis ได้ศึกษา "A Study of effect of 15 -45 Contineous School Year Experience and Student Vocation Activitites and Attitudes" โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดตามปฏิทินโรงเรียนและเมื่อโรงเรียนปิดภาคเรียนถูกกำหนดให้ไปร่วมกิจกรรมพิเศษนอกโรงเรียน ส่วนอีกกลุ่มหนึ่ง เป็นกลุ่มที่เคยร่วมกิจกรรมที่จัดตามปฏิทินโรงเรียนและเมื่อปิดภาคเรียนยังคงสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมต่อไปตามเดิม ผลของการวิจัย พบว่า นักเรียนที่ออกไปร่วมกิจกรรมพิเศษนอกโรงเรียนมีความพอใจในทางท่องเที่ยว การตั้งค่ายพักแรมร่วมกับครอบครัว และมีความเชื่อว่า การเข้าร่วมกิจกรรม ช่วยให้สามารถจดจำสิ่งต่าง ๆ ที่เรียนในบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น²

ในด้านความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู -อาจารย์และผู้บริหาร คอลอดจนผู้มีส่วนร่วม

¹ สุภาพ สัตยานนท์, "ความคิดเห็นของนักเรียนในโรงเรียนสตรีวิทยาที่มีต่อกิจกรรมเสริมหลักสูตร ปีการศึกษา 2517" (วิทยานิพนธ์ปริญญาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517), บทคัดย่อ.

² Theodore Andrew, Beranis, "A Study of effects of 15 -45 Contineous School Year Experience and Student Vocation Activities and Attitudes" Dissertation Abstracts International 35 (October, 1974) : 1892 -A.

ในการจัดกิจกรรมนั้น ได้มีผู้สนใจทำการศึกษามากมาย เช่น ในปี 2519 ได้มีการศึกษาเจตคติของอาจารย์ใหญ่ ครู และนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาของโรงเรียนรัฐบาล กรมสามัญศึกษา โดยแบ่งเขตทำการศึกษาเป็น เขตภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ดังต่อไปนี้

นิตยา เป็ลื่องนุช ได้ทำการศึกษา "เจตคติของอาจารย์ใหญ่ ครูและนักเรียนระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนรัฐบาลภาคกลางที่มีต่อการจัดกิจกรรมนักเรียน" โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างประชากรคือ อาจารย์ใหญ่ 9 คน ครู 64 คน ครูที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียน 48 คน คณะกรรมการนักเรียน 71 คน นักเรียน 276 คน ผลการศึกษา พบว่า อาจารย์ใหญ่ ครูและนักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการจัดกิจกรรมนักเรียน ซึ่งต่างก็มีความเข้าใจและตระหนักถึงประโยชน์ที่ได้จากการจัดกิจกรรมนักเรียน มีคณะกรรมการนักเรียนดำเนินงานร่วมกับที่ปรึกษาเงินที่ใช้จ่ายมาจากการหารายได้พิเศษ ค่าธรรมเนียมจากสมาชิก ระยะเวลาที่จัดไม่แน่นอน มีการติดตามผลงานบ้างเป็นบางครั้ง ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ การเงิน สถานที่ และอุปกรณ์ไม่เพียงพอ ครูที่ปรึกษาไม่มีเวลา ไม่ได้รับความร่วมมือจากครูและนักเรียนเท่าที่ควร นักเรียนไม่ค่อยแสดงออกและมีความเชื่อว่ากิจกรรมทำให้ผลการเรียนค่อยลง¹

ส่วนในเขตภาคเหนือ นั้น ประภัสสร มโนรัตน์ เป็นผู้ศึกษา "เจตคติของอาจารย์ใหญ่ครูและนักเรียนระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนรัฐบาล ในภาคเหนือที่มีต่อการจัดกิจกรรมนักเรียน" โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 618 คน เป็นอาจารย์ใหญ่ 8 คน ครู 160 คน ครูที่ปรึกษากิจกรรม 60 คน นักเรียน 320 คน และคณะกรรมการนักเรียน 70 คน ผลของการวิจัยพบว่า กิจกรรมส่วนใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ครูและครูที่ปรึกษาต่างก็เห็นพ้องกันว่า

¹ นิตยา เป็ลื่องนุช, "เจตคติของอาจารย์ใหญ่ ครูและนักเรียนระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนรัฐบาลภาคกลาง ที่มีต่อการจัดกิจกรรมนักเรียน" (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต คณะบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519),

มีประโยชน์มากในด้านส่งเสริมความรู้ในหลักสูตร สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับนักเรียน
แก้ปัญหาการใช้เวลาว่างได้ แต่ครูมีความเห็นว่า ช่วยแก้ปัญหาการปกครองและความประพฤติ
ได้พอปานกลาง นักเรียนส่วนมากเห็นว่า กิจกรรมนักเรียนมีประโยชน์มากในด้านฝึกให้รู้จัก
ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ทำให้เป็นคนมีเหตุผล¹

อรวรรณ เวทยะเวทิน ได้ทำการศึกษา "เจตคติของอาจารย์ใหญ่ครูและนักเรียน
ระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนรัฐบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีต่อการจัดกิจกรรมนักเรียน" โดย
ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งประกอบด้วย อาจารย์ใหญ่ ครูและนักเรียนส่วนมากมีเจตคติที่ดีต่อ
การจัดกิจกรรมนักเรียน ต่างได้ตระหนักถึงประโยชน์และคุณค่าที่ได้รับ ทั้งในด้านความสนใจ
และเข้าร่วมกิจกรรมดีพอสมควร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อาจารย์ใหญ่เห็นว่า กิจกรรมนักเรียน
ช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับนักเรียนและเสริมสร้างความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีใน
สังคมได้เป็นอย่างดี แต่เห็นว่า ใช้แก้ปัญหาการใช้เวลาว่างของนักเรียนและเสริมสร้าง
ประโยชน์ให้แก่ชุมชนได้น้อย ครูส่วนมากได้ให้ความร่วมมือและให้คำปรึกษาแก่นักเรียน เคย
ติดตามผลงานเป็นบางครั้ง และมีความเห็นว่ากิจกรรมทำให้ผลการเรียนของนักเรียนค่อยลง
นักเรียนส่วนมากจะเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสนใจ โดยวิธีสมัครเข้าเป็นสมาชิกอย่างน้อย
คนละ ๑ ชุมนุม กิจกรรมที่นักเรียนสนใจเข้าร่วมมากที่สุดคือ กิจกรรมเกี่ยวกับสังคมและชุมนุม
กิจกรรมทางคาบวิชาการ เป็นต้น²

สุมาลี แจบเกาะ ได้ทำการศึกษา "เจตคติของอาจารย์ใหญ่ครูและนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

¹ ประภัสสร มโนรัตน์, "เจตคติของอาจารย์ใหญ่ครูและนักเรียนระดับมัธยมศึกษา
ของโรงเรียนรัฐบาลในภาคเหนือที่มีต่อการจัดกิจกรรมนักเรียน" (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519), หน้า 110 - 112.

² อรวรรณ เวทยะเวทิน, "เจตคติของอาจารย์ใหญ่ครูและนักเรียนระดับมัธยมศึกษา
ของโรงเรียนรัฐบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีต่อการจัดกิจกรรมนักเรียน" (วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519) : หน้า 100 - 104.

มัธยมศึกษาของโรงเรียนรัฐบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีต่อการจัดกิจกรรมนักเรียน" กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาประกอบด้วย อาจารย์ใหญ่ 5 คน ครู 189 คน ครูที่ปรึกษากิจกรรม 35 คน นักเรียน 428 คน และคณะกรรมการนักเรียน 118 คน ผลของการวิจัย พบว่า โดยเฉลี่ยแล้ว อาจารย์ใหญ่มีเจตนาที่ดีต่อการจัดกิจกรรมนักเรียน เพราะเห็นว่า กิจกรรมนักเรียนให้ประโยชน์แก่นักเรียนทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เห็นว่าให้ประโยชน์ในด้านส่งเสริมความรู้ในหลักสูตรและส่งเสริมการทำงานในระบอบประชาธิปไตย ครูและครูที่ปรึกษามีเจตนาที่ดีต่อการจัดกิจกรรมนักเรียนต่างก็เห็นว่า กิจกรรมนักเรียนมีคุณค่าและช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับนักเรียน ส่วนนักเรียนมีเจตนาที่ดีต่อการจัดกิจกรรมนักเรียน ต่างก็เห็นว่า กิจกรรมนักเรียน มีคุณค่าให้ประโยชน์ทุกด้านมากเท่า ๆ กัน แต่ไม่ค่อยเห็นประโยชน์ในข้อที่ว่า กิจกรรมทำให้ผลการเรียนดีขึ้น ¹

นอกจากนั้น ในระดับประถมศึกษา อนุชา เทวราชสมบูรณ์ ได้ศึกษา "เจตคติของผู้บริหารโรงเรียนครูและผู้อุปการะนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตร" ปี 2523 ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนครูและผู้อุปการะนักเรียนส่วนใหญ่มีเจตนาดีในเชิงเห็นด้วยกับกิจกรรมนักเรียนแต่ละประเภท และเมื่อพิจารณาความเห็นของกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนขนาดใหญ่ กลาง เล็ก โดยไม่คำนึงถึงประเภทกลุ่มตัวอย่าง พบว่า เจตนาดีของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อกิจกรรมแต่ละประเภทไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและเมื่อพิจารณาระหว่างประเภทกลุ่มตัวอย่างโดยไม่คำนึงถึงขนาดโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้อุปการะมีเจตนาดีที่มีต่อกิจกรรมเกี่ยวกับวิชาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ .05 ส่วนเจตนาดีที่มีต่อกิจกรรมเกี่ยวกับการออกกำลังกายและนันทนาการ กิจกรรมเกี่ยวกับศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม การ

¹ สุมาลี แจบเกาะ, "เจตนาดีของอาจารย์ใหญ่ครูและนักเรียนระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนรัฐบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีต่อการจัดกิจกรรมนักเรียน" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519), : 111 - 115.

บำเพ็ญประโยชน์ การปกครองและการประชุมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ
 .01¹

จากการศึกษาผลงานวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ
 กิจกรรมนักเรียนดังกล่าว พอสรุปได้ว่า ทุกฝ่ายต่างก็เห็นว่า กิจกรรมนักเรียนมีประโยชน์
 น่าสนใจ และต่างก็มีความคิดเห็นที่ดีต่อกิจกรรมนักเรียน แต่มีบางคนยังมีความคิดเห็นในแง่
 ที่ไม่เห็นด้วย กล่าวว่ กิจกรรมนักเรียนมีส่วนทำให้การเรียนในด้านวิชาการตามหลักสูตร
 ค่อยลง ด้วยเหตุนี้จึงมีผู้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมนักเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทาง
 การเรียนหลายคน เช่น John Harold Skillman ได้ทำการวิจัย ได้ทำการศึกษา

"A Study of Relationship Between Participation in Various Types of
 Extra Class Activities and Academic Performance in Three Private
 Japanese Secondary School" กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนในระดับ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา
 ตอนปลายในญี่ปุ่น 3 ประเภท คือโรงเรียนชาย, หญิงและสหศึกษา กิจกรรมที่ศึกษาแบ่งออก
 เป็น 4 ชนิด คือ สถานักเรียน ชุมนุมทางการศึกษา ชุมนุมหนังสือพิมพ์ ละครและดนตรีและ
 ชุมนุมผู้สนใจกิจกรรมพิเศษต่าง ๆ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เข้าร่วม
 กิจกรรมมีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมกิจกรรมนอกห้องเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คะแนน
 ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมแตกต่างจากคะแนนของผู้ไม่เข้าร่วมกิจกรรมนอกห้องเรียนอย่างมีนัย-
 สำคัญ ที่ระดับความเชื่อมั่น .05 ผลการเรียนของผู้เข้าร่วมกิจกรรมนอกห้องเรียนทั้ง 4 ชนิด
 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญตามชนิดกิจกรรมที่นักเรียนเข้าร่วม ในระดับความเชื่อมั่น .05
 ส่วนคะแนนของผู้เข้าร่วมกิจกรรมโดยมีจุดมุ่งหมายว่าจะทำให้ผลการเรียนดีขึ้นกับคะแนนของ
 ผู้ที่เข้าร่วมโดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมายทางการเรียนแต่น้อยนั้น แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ

¹ อนุชา เทวราชสมบูรณ์, "เจตคติของผู้บริหารโรงเรียนครูและผูปกครอง-
 นักเรียนที่มีต่อกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด-
 พิจิตร", บทคัดย่อ.

ที่ .05 และผลการเรียนของผู้เข้าร่วมกิจกรรมนอกห้องเรียนจะสูงกว่าผลการเรียนของผู้ที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรม¹ นี้ว่ากิจกรรมมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นอย่างมาก แต่ตรงกันข้ามกับผลงานวิจัยของ จูโรศรี สุทธิศรีสังข์ ซึ่งได้ทำการศึกษา "ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมนอกโรงเรียนกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดพระนคร" ในปี 2508 กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ศึกษาจำนวน 360 คน ผลการวิจัยพบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมนอกโรงเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแต่อย่างใด ยกเว้นโรงเรียนรัฐบาล สหศึกษาที่ยังมีความสัมพันธ์กันบ้างแต่น้อยมากผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า "เพื่อให้ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมนอกโรงเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ผลดีจะต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย เช่น ตัวนักเรียนเองจะต้องติดตามความเคลื่อนไหวหาโอกาสเข้าเป็นสมาชิกและรวมกิจกรรมที่ทางคณาจารย์และผู้บริหารจะต้องช่วยส่งเสริมและแนะแนวให้เด็กเกิดความสนใจและฝ่ายจัดกิจกรรมจะต้องจัดหาอุปกรณ์ ให้บริการอย่างพร้อมเพรียง²

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวนี้ จะเห็นว่ากิจกรรมนักเรียนมีประโยชน์ มีคุณค่าและน่าสนใจที่จะศึกษาเป็นอย่างยิ่ง จึงปรากฏว่ามีผู้สนใจศึกษากิจกรรมนักเรียนในหลาย ๆ ด้านแต่เป็นที่น่าสังเกตว่าส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา วิทยาลัยหรืออุดมศึกษามากกว่าในระดับประถมศึกษา ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการจัดกิจกรรมนักเรียนในระดับประถมศึกษาโดยเฉพาะในเขตท้องที่ที่เป็นชนบท เช่น จังหวัดพะเยา เพื่อจะได้นำมาปรับปรุงแก้ไขให้การจัดกิจกรรมนักเรียนในระดับประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

¹ John Harold, Skillman, "A Study of the Relationship between Participation in Various Types of Extraclass Activities and Academic Performance in Three Private Japanese Secondary School" Dissertation Abstracts 8 (February, 1959) : 1958.

² จูโรศรี สุทธิศรีสังข์, "ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมนอกโรงเรียนกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดพระนคร" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2508), บทคัดย่อ.